KTH ei1110 Elkretsanalys (utökad kurs) CELTE, examination (TEN1) 2021-10-29

- Var noga med hur du definierar dina strömmar och spänningar. Använd passiv teckenkonvention. Polariteten på spänningarna och riktningarna på strömmarna påverkar tecknen och man får lätt teckenfel om man inte är noga.
- Alla källor ska antas vara stationära likströmskällor om inget annat explicit anges.
- För vissa frågor är de numeriska värdena slumpade för varje student. Tänk på att skriva ner din krets (för dig själv) när du räknar innan du använder värdena. Avrunda och svara med en decimal.

Hjälpmedel: Miniräknaren i quizet i Canvas.

Betygsgränserna är: 50% (E), 60% (D), 70% (C), 80% (B), 90% (A).
För (Fx) krävs att maximalt 1 poäng drar ner resultatet under godkänt.
Examinator: Daniel Månsson (08 790 9044)

Lycka till och ta det lugnt!

Uppgift Q1

Ta fram nodekvationerna, för de angivna noderna, (a), (b) och (c), i kretsen nedan, uttryckt endast i de kända storheterna och nodpotentialerna. Du behöver inte lösa ut nodpotentialerna. Visa alla stegen i din lösning och var tydlig i din lösningsgång.

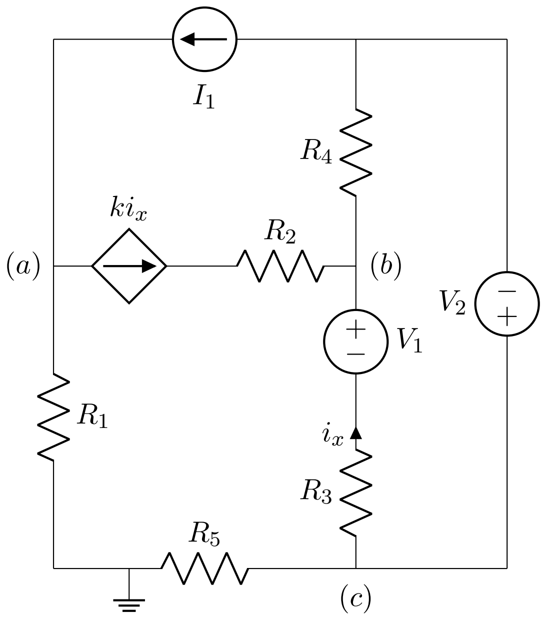

I_1
R_4
ki_x
R_2
(a)
(b)
V_2
V_1
R_1
i_x
R_3
R_5
(c)

Lösning:

$$i_x = \frac{v_c - (v_b - V_1)}{R_3} \tag{1}$$

$$KCL_a\text{:}\ \frac{v_a - 0}{R_1} + ki_x - I_1 = 0 \tag{2}$$

$$KCL_b\text{:}\ -ki_x + \frac{v_b - V_1 - v_c}{R_3} + \frac{v_b - (v_c - V_2)}{R_4} = 0 \tag{3}$$

$$KCL_c\text{:}\ \frac{v_c - 0}{R_5} + i_x + \frac{v_c - V_2 - v_b}{R_4} + I_1 = 0 \tag{4}$$

$$\rightarrow \tag{5}$$

$$KCL_a\text{:}\ v_a\frac{1}{R_1} + k\left(\frac{v_c - v_b + V_1}{R_3}\right) - I_1 = 0 \tag{6}$$

$$KCL_b\text{:}\ -k\left(\frac{v_c - v_b + V_1}{R_3}\right) + \frac{v_b - v_c - V_1}{R_3} + \frac{v_b - v_c - V_2}{R_4} = 0 \tag{7}$$

$$KCL_c\text{:}\ \frac{v_c}{R_5} + \frac{v_c - v_b + V_1}{R_3} + \frac{v_c - V_2 - v_b}{R_4} + I_1 = 0 \tag{8}$$

$$\rightarrow \tag{9}$$

$$KCL_a\text{:}\ v_a\frac{1}{R_1} + v_b\left(\frac{-k}{R_3}\right) + v_c\frac{k}{R_3} = I_1 - V_1\frac{k}{R_3} \tag{10}$$

$$KCL_b\text{:}\ v_b\left(\frac{k+1}{R_3} + \frac{1}{R_4}\right) + v_c\left(\frac{-k}{R_3} - \frac{1}{R_3} - \frac{1}{R_4}\right) = V_1\left(\frac{k}{R_3} + \frac{1}{R_3}\right) + V_2\frac{1}{R_4} \tag{11}$$

$$KCL_c\text{:}\ v_b\left(\frac{-1}{R_3} - \frac{1}{R_4}\right) + v_c\left(\frac{1}{R_3} + \frac{1}{R_4} + \frac{1}{R_5}\right) = \frac{-V_1}{R_3} + \frac{V_2}{R_4} \tag{12}$$

$$\tag{13}$$

Uppgift Q2

Ange Thevenin-resistansen R_{TH} för kretsen nedan, sett in i porten (a-b), uttrycket endast i de kända storheterna.

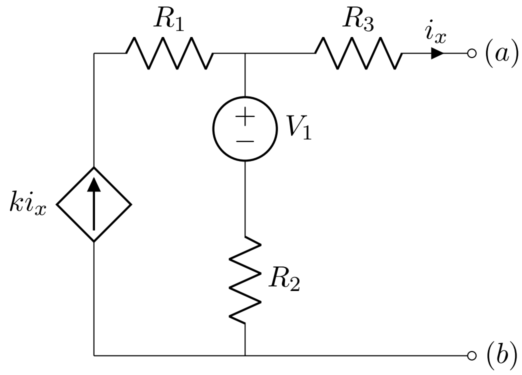

Lösning:
Vi börja med att sätta jord längst ner. Vid öppen ingång blir $i_x = 0$ (och $ki_x = 0$) så $V_{TH} = V_1$.
För Nortonströmmen kortsluter vi ingången och gör en KCL mellan R_1 och R_3 (vi kallar noden (c)) får vi:

$$I_N = i_x \tag{14}$$

$$KCL_c\colon\ -ki_x + \frac{v_c - V_1 - 0}{R_2} + I_N = 0 \tag{15}$$

$$KVL\colon\ +v_c - R_3 I_N = 0 \leftrightarrow v_c = R_3 I_N \rightarrow \tag{16}$$

$$-kI_N + \frac{R_3 I_N}{R_2} - \frac{V_1}{R_2} + I_N = 0 \leftrightarrow \tag{17}$$

$$I_N = \frac{V_1}{R_2 - kR_2 + R_3} \tag{18}$$

Detta ger att $R_{TH} = \frac{V_{TH}}{I_N} = R_2 - kR_2 + R_3$

Uppgift Q3

Bestäm uttrycket för spänningen $v_C(t)$ för $t > 0$. Antag att kretsen befinner sig i ett stationärt tillstånd när brytarna ändras.

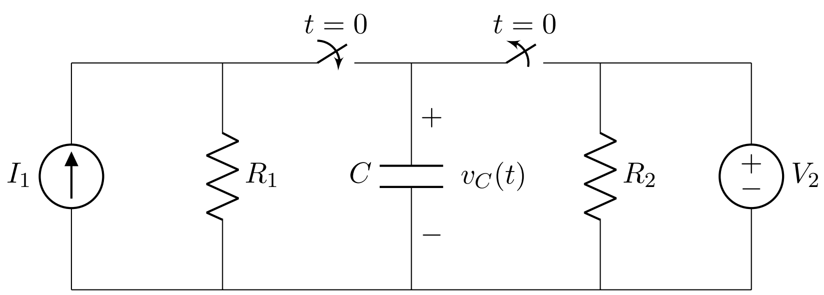

Lösning:
Vid $t = 0^-$ har vi $v_c(0^-) = V_2 = v_c(0^+)$ vilket blir vårt begynnelsevilkor. En källtransformering och en KVL ger oss (tillsammans med $i_c(t) = C\frac{dv_c(t)}{dt}$) för $t = 0^-$:

$$+I_1R_1 - i_c(t)R_1 - v_c(t) = 0 \leftrightarrow \tag{19}$$

$$\frac{dv_c(t)}{dt} + \frac{1}{R_1C}v_c(t) = \frac{I_1R_1}{R_1C} \rightarrow \tag{20}$$

$$v_c(t) = I_1R_1 + Ke^{-\frac{t}{R_1C}} \tag{21}$$

$$v_c(0^+) = v_c(0^-) = V_2 \rightarrow K = V_2 - I_1R_1 \tag{22}$$

$$v_c(t) = I_1R_1 + (V_2 - I_1R_1)e^{-\frac{t}{R_1C}} \tag{23}$$

$$\tag{24}$$

Man kan kontroller att det är rimligt genom att sätta $v_c(t \rightarrow \infty) = I_1R_1$ vilket stämmer för vad vi får vid stationärt jämviktsläge.

Uppgift Q4

Ange spänningen v_y i kretsen nedan.

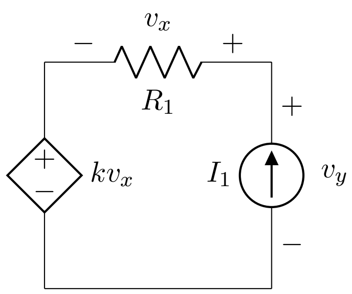

Lösning:

$$v_x = R_1I_1 \tag{25}$$

$$\textbf{KVL:} \; +v_y - v_x - kv_x = 0 \rightarrow \tag{26}$$

$$v_y = v_x(k+1) = R_1I_1(k+1) \tag{27}$$

Uppgift Q5

Ange effekten som utvecklas i den beroende spänningskällan.

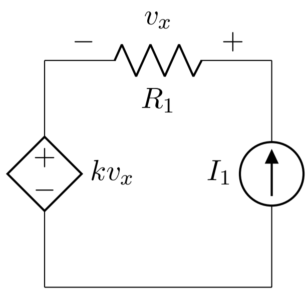

Lösning:

$$P_k = kv_xI_1 = kR_1I_1^2 \tag{28}$$

Uppgift Q6

Ange spänningen v_R i kretsen nedan.

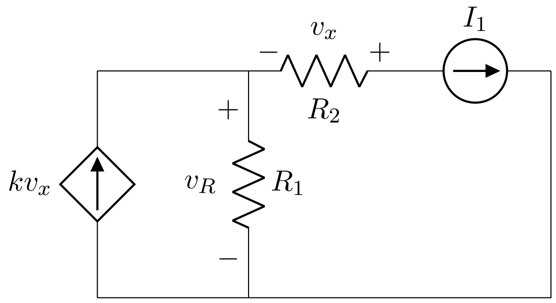

Lösning:

$$v_x = -R_2I_1 \tag{29}$$

$$\textbf{KCL:} \ -kv_x + \frac{v_R}{R_1} + I_1 = 0+ \leftrightarrow \tag{30}$$

$$v_R = R_1(kv_x - I_1) = -R_1I_1(kR_2 + 1) \tag{31}$$

Uppgift Q7

Ange strömmen i_x i kretsen nedan.

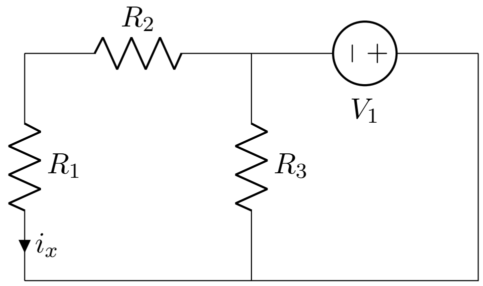

Lösning:

$$i_x = \frac{-V_1}{R_1 + R_2} \tag{32}$$

Uppgift Q8

Ange nodpotentialen v_a i kretsen nedan.

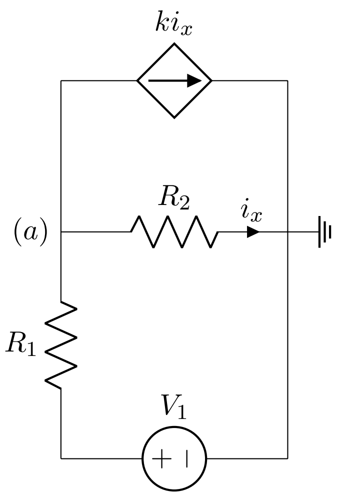

Lösning:

$$KCL_a\textbf{:}\quad +ki_x + i_x + i_{R_1} = 0 \tag{33}$$
$$i_x = \frac{v_a}{R_2} \rightarrow \tag{34}$$
$$\frac{v_a}{R_2}(k+1) + \frac{v_a - V_1 - 0}{R_1} = 0 \leftrightarrow \tag{35}$$
$$v_a\left(\frac{k+1}{R_2} + \frac{1}{R_1}\right) = \frac{V_1}{R_1} \leftrightarrow \tag{36}$$
$$v_a = \frac{V_1 R_2}{(k+1)R_1 + R_2} \tag{37}$$

Uppgift Q9

Ange spänningen v_x i kretsen nedan. Antag att effekterna som utvecklas i R_1 och R_2 är kända.

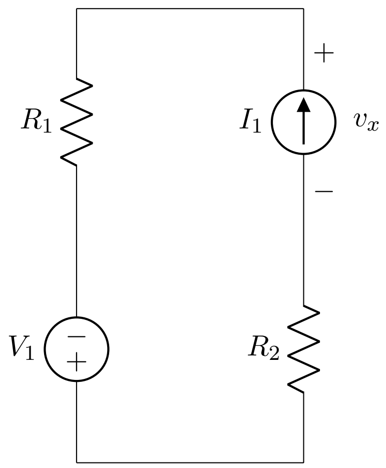

Lösning:

$$\sum P = 0 \tag{38}$$
$$P_{R_1} + P_{R_1} + V_1(-I_1) + v_x(-I_1) = 0 \leftrightarrow \tag{39}$$
$$v_x = \frac{P_{R_1} + P_{R_1} + V_1(-I_1)}{I_1} \tag{40}$$

Uppgift Q10

Ange spänningen över strömkällan, v_x, i kretsen nedan.

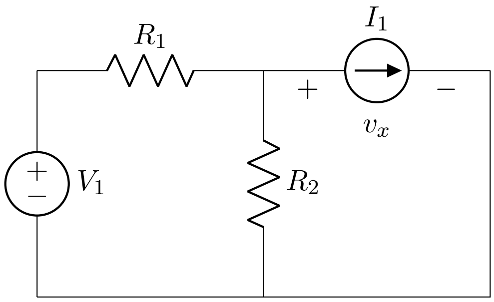

Lösning:
Vi sätter jord längst ner och kallar noden mellan R_1, R_2 och I_1 för (a). Vi får då att $v_x = v_a - 0$.

$$KCL_a\textbf{:}\ \frac{v_a - V_1}{R_1} + \frac{v_a}{R_2} + I_1 = 0 \tag{41}$$

$$v_a\left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2}\right) = \frac{V_1}{R_1} - I_1 \tag{42}$$

$$v_a = \frac{V_1R_2 - I_1R_1R_2}{R_1 + R_2} = v_x \tag{43}$$

Uppgift Q11

Ange V_0 för kretsen nedan

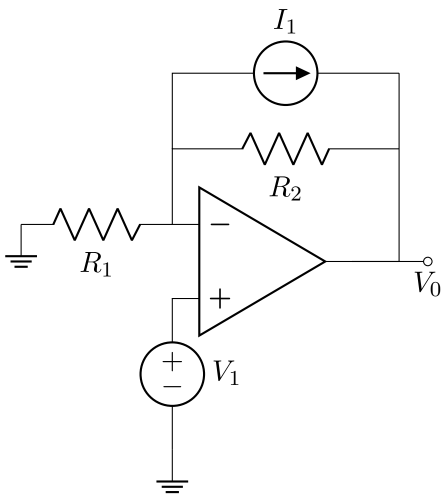

Lösning:
Vi använder det vi vet om operationsförstärkare (att $v_+ = v_-$ samt att $I_+ = I_- = 0$) och gör en KCL i v_-:

$$\frac{V_1 - 0}{R_1} + \frac{V_1 - V_0}{R_2} + I_1 = 0 \leftrightarrow \tag{44}$$

$$V_0 = V_1 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) + R_2 I_1 \tag{45}$$

Uppgift Q12

Ange V_0 för kretsen nedan

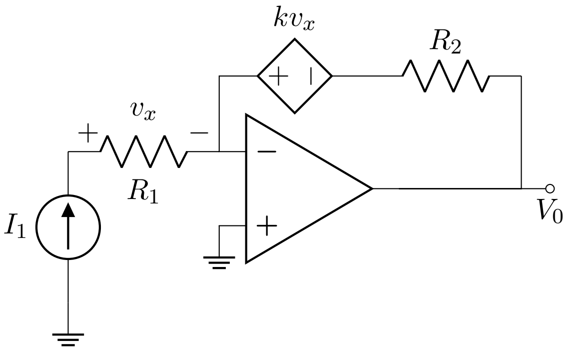

Lösning:
Vi använder det vi vet om operationsförstärkare (att $v_+ = v_-$ samt att $I_+ = I_- = 0$) och gör en KCL i v_-:

$$-I_1 + \frac{0 - kv_x - V_0}{R_2} = 0 \tag{46}$$

$$v_x = R_1 I_1 \rightarrow \tag{47}$$

$$V_0 = -I_1 R_2 - kR_1 I1 \tag{48}$$

Uppgift Q13

Ange V_0 för kretsen nedan

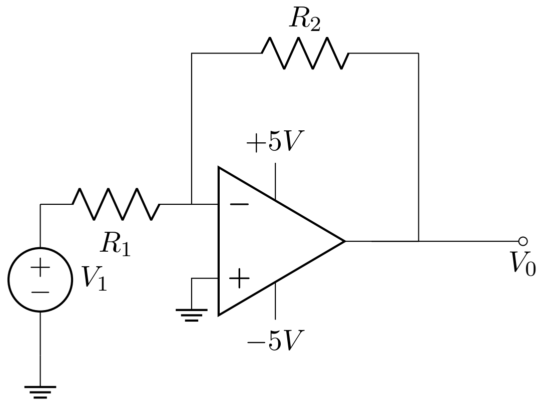

Lösning:
Vi använder det vi vet om operationsförstärkare (att $v_+ = v_-$ samt att $I_+ = I_- = 0$) och gör en KCL i v_-:

$$\frac{0 - V_1}{R_1} + \frac{0 - V_0}{R_2} = 0 \tag{49}$$

$$V_0 = -V_1 \frac{R_2}{R_1} \tag{50}$$

Här får man vara försiktig eftersom beroende på värdena så kan operationsförstärkaren mätas och eftersom begränsningen är $|V_0| < |V_s|$ begränsas vi till matningsspänningen.

Uppgift Q14

Ange Thevenin-resistansen för kretsen nedan, sett in i porten (a-b).

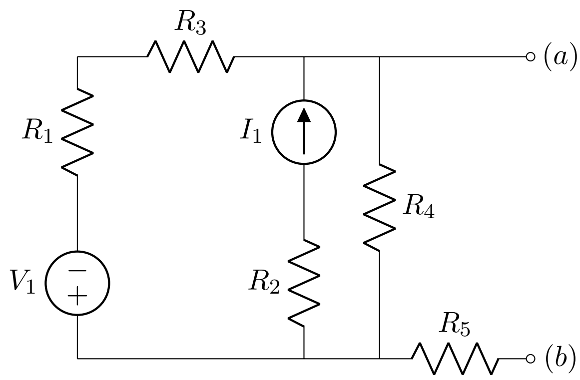

Lösning:
Vi kan nollställa källorna då alla dessa är oberoende och vi får $R_{TH} = \frac{(R_1+R_3)R_4}{R_1+R_3+R_4} + R_5$

Uppgift Q15

Ange Thevenin-spänningen för kretsen nedan.

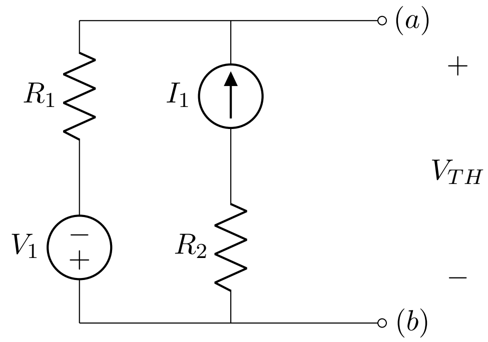

Lösning:
Om vi sätter vår referens i (b) får vi $V_{TH} = v_a - v_b = v_a$. En KCL i (a) ger oss: $-I_1 + \frac{V_a+V_1-0}{R_1} = 0 \to V_{TH} = v_a = I_1 R_1 - V_1$

Uppgift Q16

Ange Norton-strömmen I_N för kretsen nedan, sett in i porten (a-b) och med riktning som stämmer överens med V_{TH}.

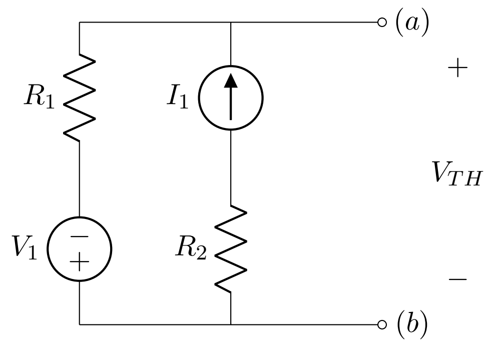

Lösning:
Om vi kortsluter porten och gör en KCL i (a) får vi: $-I_1 + I_N + \frac{0+V_1-0}{R_1} = 0 \to I_N = I_1 - \frac{V_1}{R_1}$. Om vi jämför med svaret för V_{TH} ovan ser vi att $R_{TH} = R_1$ vilket stämmer med det om vi nollställer källorna (som vi kan göra eftersom det inte finns några beroende källor).

Uppgift Q17 - Q20

Antag att kretsen befinner sig i ett stationärt jämviktstillstånd men vid $t = 0$ *sätts* V_1 *på och* I_1 *stängs av. ("H(t)" är Heavisides stegfunktion vid* $t = 0$*. Bestäm* $v_{C1}(0^-)$*,* $v_{C2}(0^-)$*,* $v_{R2}(0^+)$ *samt* $P_{C2}(0^+)$*.*

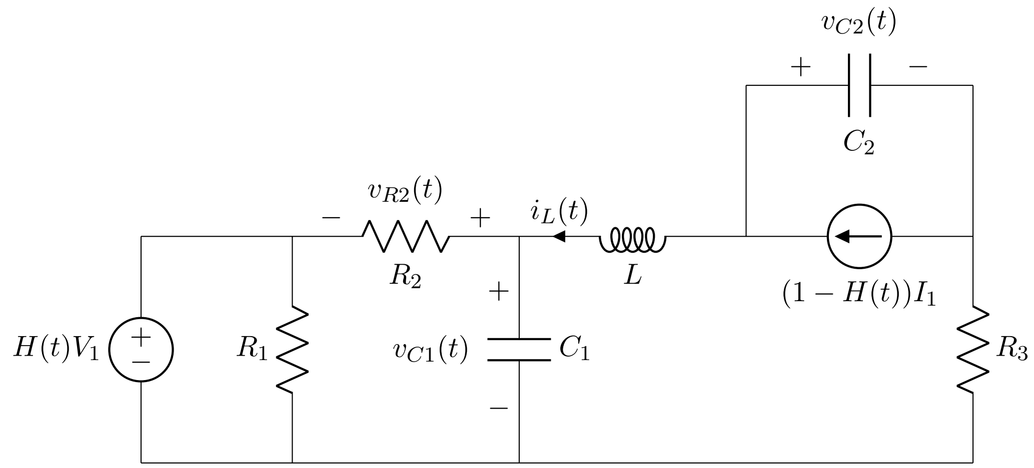

Lösning:
$(t = 0^-)$

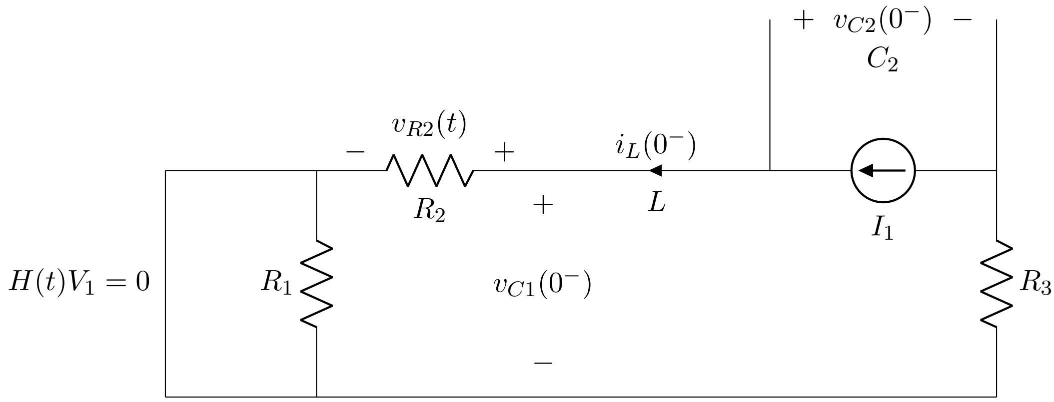

- KVL: $+v_{C1}(0^-) - I_1R_2 = 0 \to v_{C1}(0^-) = I_1R_2$.
- KVL: $-v_{C1}(0^-) - I_1R_3 + v_{C2}(0^-) = 0 \to v_{C2}(0^-) = I_1R_2 + I_1R_3$.

$(t = 0^+)$

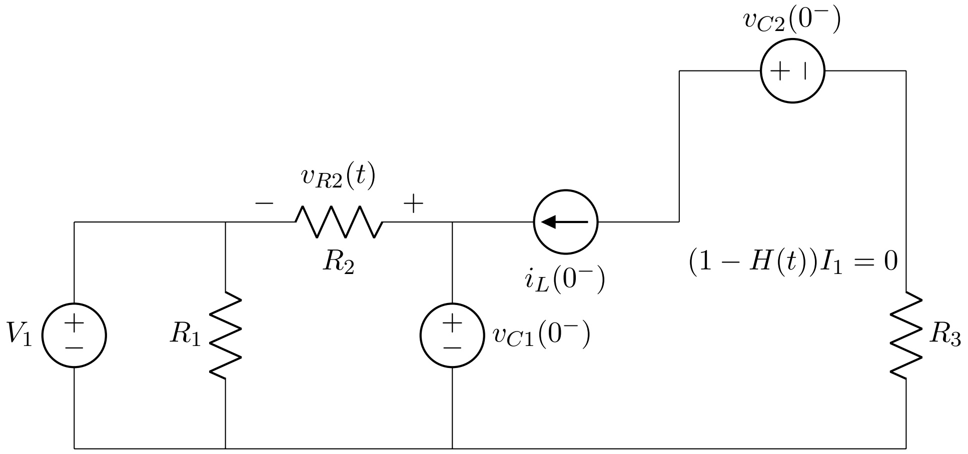

- KVL: $+v_{C1}(0^+) - v_{R2}(0^-) - V_1 = 0$ tillsammans med $v_{C1}(0^+) = v_{C1}(0^-) \rightarrow v_{R2}(0^-) = I_1R_2 - V_1$.
- KVL: $P_{C2}(0^+) = v_{C2}(0^+)(-i_L(0^+)) = v_{C2}(0^-)(-i_L(0^-)) = (I_1R_2 + I_1R_3)(-I_1) = -I_1^2(R_2 + R_3)$.

Uppgift Q21

Ange tidskonstanten för $v_C(t)$ i kretsen nedan. Antag att kretsen befinner sig i ett stationärt jämviktstillstånd innan $t = 0$.

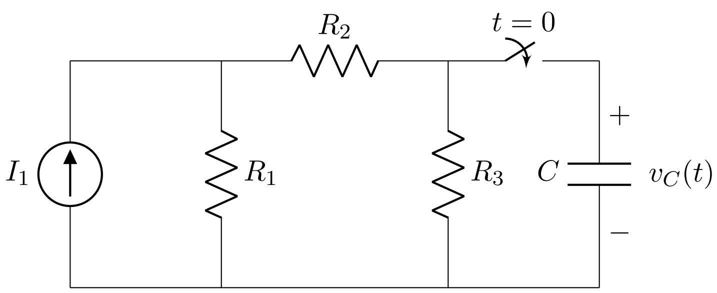

Lösning:
Tidskonstanten, τ, fås enklast genom att ta fram Theveninresistansen för kretsen till vänster om kondensatorn. Denna är $R_{TH} = \frac{(R_1+R_2)R_3}{R_1+R_2+R_3}$ och $\tau = R_{TH} * C$.

Uppgift Q22

Ange $v_C(t \rightarrow \infty)$, i kretsen nedan. Antag att kretsen befinner sig i ett stationärt jämviktstillstånd innan $t = 0$.

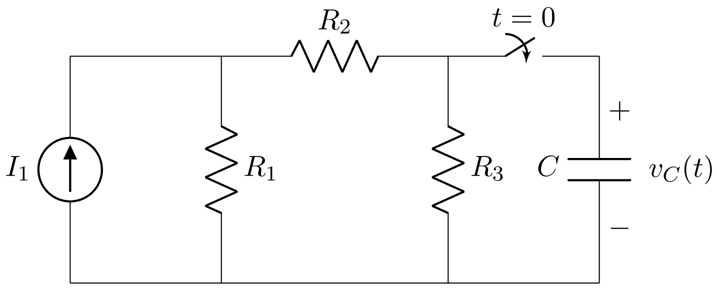

Lösning:
När långtid har förlupit kommer återigen ett stationärt jämviktstillstånd att infinna sig. Kondensatorn kommer då inte att leda någon ström och över den kommer det att ligga en spänning som är samma som Theveninspänningen som till den vänstar delen av kretsen. Om vi gör en källtransformering av parrallelkoppling I_1 och R_1 så kan vi sen m.h.a en spänningsdelning få: $V_{TH} = I_1 R_1 \frac{R_3}{R_1+R_2+R_3}$.

Uppgift Q23

Antag att R_2 kan väljas fritt, vilken effekt kan då, som mest, utvecklas i den i kretsen nedan.

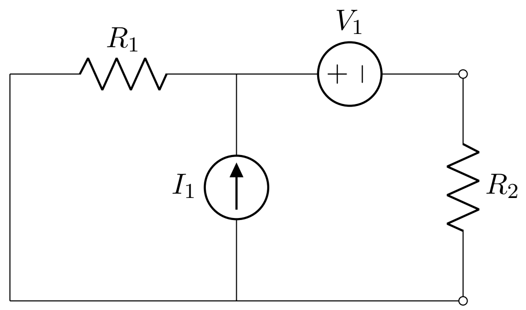

Lösning:
Vi bestämmer Theveninekvivalenten för delen av kretsen till vänster om R_2 och vi vet att R_2 ska väljas såsom $R_2 = R_{TH}$ för att det ska utvecklas maximalt med effekt i R_2. Vi får därmed här $P_{R2_{max}} = \frac{V_{TH}^2}{4R_{TH}} = \frac{(I_1 R_1 - V_1)^2}{4R_1}$.

Uppgift Q24

Ange effekten som utvecklas i strömkällan nedan?

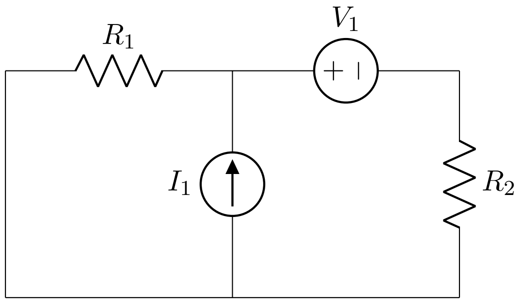

Lösning:
Vi sätter jord längst ner och kallar noden där R_1, I_1 och V_1 möts för (a) och gör en KCL där, vilket ger oss:

$$\frac{v_a}{R_1} - I_1 + \frac{v_a - V_1 - 0}{R_2} = 0 \rightarrow \tag{51}$$

$$v_a = \frac{I_1 R_1 R_2 + V_1 R_1}{R_1 + R_2} \tag{52}$$

Pga hur v_a är definierad får vi nu $P_{I_1} = v_a(-I_1)$

Uppgift Q25

Ange effekten som utvecklas i R_1 i kretsen nedan?

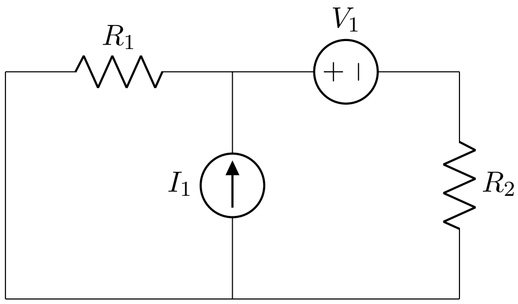

Lösning:
Vi sätter jord längst ner och kallar noden där R_1, I_1 och V_1 möts för (a) och gör en KCL där, vilket ger oss:

$$\frac{v_a}{R_1} - I_1 + \frac{v_a - V_1 - 0}{R_2} = 0 \rightarrow \tag{53}$$

$$v_a = \frac{I_1 R_1 R_2 + V_1 R_1}{R_1 + R_2} \tag{54}$$

Pga hur v_a är definierad får vi nu $P_{R_1} = v_a^2/R_1$.
